

6. kongres
povjesničara

hrvatskih
umjetnosti

Povjesničar

11.—13. lipnja 2026.

umjetnosti

Zagreb

MSU

kao autor

Povjesničar

11.—13. lipnja 2026.

umjetnosti

kao autor

Zagreb MSU

6. kongres hrvatskih
povjesničara umjetnosti

**6. kongres hrvatskih povjesničara
umjetnosti**
11. – 13. lipnja 2026.
Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb

Organizator
**Društvo povjesničara umjetnosti
Hrvatske**

Partner
Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb

Kongres se održava pod visokim
pokroviteljstvom Ministarstva kulture i
medija Republike Hrvatske,
pod pokroviteljstvom CIHA-e (Comité
International d'Histoire de l'Art)
i dio je Festivala Novog europskog
Bauhausa 2026 (NEB)

Organizacijski odbor
6. kongresa hrvatskih povjesničara
umjetnosti
Dino Milinović
Dubravka Botica
Irena Kraševac
Vesna Meštrić
Milan Pelc
Martina Petrinović
Petar Prelog

Suradnica Organizacijskog odbora
Marina Šafarić

Tehnička podrška
Muzej suvremene umjetnosti

Idejni vizualni identitet:
Luka Nera Sibila,
Karla Braovac

Sponzori
Radenska i Studena

Kongres je organiziran uz potporu
Ministarstva kulture i medija Republike
Hrvatske, Ministarstva znanosti,
obrazovanja i mladih Republike Hrvatske
i Zaklade Hrvatske akademije znanosti i
umjetnosti.

Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske
Preradovićeva 44, Zagreb
dpuh@inet.hr

**6. kongres
povjesničara**

**hrvatskih
umjetnosti**

Šesti kongres hrvatskih povjesničara umjetnosti održava se u Zagrebu od 11. do 13. lipnja 2026. godine, u organizaciji Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske. Kongres se održava u godini u kojoj DPUH obilježava 70 godina kontinuiranog rada na okupljanju povjesničara umjetnosti u Hrvatskoj, promicanju struke u javnosti te njegovanju veza među kolegama u zemlji i inozemstvu.

Nakon što je 4. kongres održan 2016. godine bio posvećen institucijama povijesti umjetnosti, a 5. kongres 2022. temama obnove kulturne baštine nakon razornih potresa, 6. kongres tematski se vraća temeljnim pitanjima same struke – povjesničaru umjetnosti kao autoru.

Odabir ove središnje teme vraća nas razmatranju uloge povjesničara umjetnosti kao autora, koji se svojim djelom upisuje u tradiciju povijesti umjetnosti kao humanističke discipline, obilježene doprinosima velikih prethodnika i prethodnica. Jednom riječju, vraćamo se na postavke povijesti umjetnosti koja, kao humanistička disciplina, sudjeluje u stvaranju, čuvanju i promicanju znanja, pridonoseći razvoju našega društva.

Poput drugih humanističkih disciplina, povijest umjetnosti ne može postojati bez autora. Izrasla je na autoritetu velikih imena u prošlosti poput Johanna Joachima Winckelmannna, Aloisa Riegla, Heinricha Wölfflina, Erwina Panofskog, Ernsta Gombricha i brojnih drugih. Povijest umjetnosti u Hrvatskoj ne bi imala tradiciju dugu više od stoljeća i pol kada iza nje ne bi stajali autori poput Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ise Kršnjavoga, Gjüre Szabe, Ljube Karamana, Grge

Gamulina, Milana Preloga, Olge Maruševski, Radovana Ivančevića, Vere Horvat Pintarić i drugih. Njihove knjige, članci i rasprave u kojima se nude metode za istraživanje, interpretaciju i razumijevanje bogatog i slojevitog svijeta likovne umjetnosti i arhitekture, stekle su kanonski status za generacije povjesničara umjetnosti. Njihova su djela polazišta za nova promišljanja i istraživanja. Ulogu i važnost njihova autoriteta, ugrađenog u temeljne postavke povijesti umjetnosti valja, čini se, iznova naglašavati. U novije doba humanističke su discipline sve više usmjerene prihvaćanju kriterija i metoda prirodnih i tehničkih znanosti i prilagođavanju digitalnim oruđima. Pritom se sve više relativizira, pa i osporava nekoć neupitni autoritet autora – pojedinca kao kreativnog središta naše discipline te iz vida gubi središnji autoritet struke – autor kao stvaralački istraživač, kreator i promotor novih spoznaja. U tom se kontekstu otvara pitanje: svjedočimo li danas postmodernističkoj „smrti autora“ kao neizbježnoj posljedici primjene različitih metoda dekonstrukcije narativa i autoriteta, kojima se koristi i povijest umjetnosti kao znanost? Ili smo pak zatočeni u još neispisanim pravilima nekog novog diskursa, čiji su sastavni dio sve izraženiji trendovi birokratizacije i depersonalizacije istraživanja te čitave znanstvene infrastrukture? Nije li proces depersonalizacije istodobno i simptom dublje krize humanistike?

Vraćajući se temi povjesničara umjetnosti kao autora, preispitujemo i vrednujemo pojedinačni doprinos istraživačkom radu u struci, razmatramo kreativnost i ulogu koju autori imaju – ili bi trebali imati – u društvu.

09:00

registracija

09:30-09:50

Uvodni i pozdravni govori

Dino Milinović (DPUH)
Vesna Meštrić (MSU)
Marzia Faietti (CIHA)
Nina Obuljen Koržinek,
ministrica kulture i medija RH

10:00-10:30

Gost predavač

Milan Pelc:

Povjesničar umjetnosti u Hrvatskoj – skica za profil autora

10:40-11:40

Izlaganja

moderator:

Dino Milinović
Ivana Mance Čipek:

Qu'est-ce qu'un auteur? Ivan Kukuljević Sakcinski i početak znanstvenog diskursa povijesti umjetnosti u Hrvatskoj

Josipa Alviž,
Jasmina Nestić:

Slavko Batušić kao autor pregleda povijesti umjetnosti

Petar Prelog:

Oblikovanje autorskih identiteta Gрге Gamulina i Božidara Gagre u tumačenjima hrvatske moderne umjetnosti

12:00-13:00

Izlaganja

moderator:

Marko Špikić
Stanko Glavinić:

Mladi Wilhelm Bode u Dalmaciji – rano istraživačko putovanje budućeg autoriteta

Marijan Bradanović:

Konzervatorski rad Branka Fučića

Antonija Mlikota:

Poratni horizonti – hrabrost, kritika i struka Ive Petriciolija

13:00-14:00

stanka

14:00-15:00

Izlaganja

moderator:

Petar Prelog
Luciana Fuks:

Boris Vižintin i Moderna galerija Rijeka: znanstveni i institucionalni doprinos riječkoj povijesti umjetnosti

Marina Bregovac
Pisk:

Znanstveni i kustoski rad u muzeju – primjer Marijane Schneider

Marija Tonković:

Između kanona i krize autorstva: mjesto Anke Simić-Bulat u historiografiji hrvatskog slikarstva 19. stoljeća

15:10-16:10

Panel

Povjesničari umjetnosti u potrazi za identitetom i metodološki obrat

Dubravka Botica,
Sanja Cvetnić,
Matej Klemenčić,
Danko Šourek,
Damir Tulić

16:15-17:15

Panel

Atribucionizam u hrvatskoj povijesti umjetnosti: autoriteti, međunarodna prihvaćenost, pitanje metode i njezine opstojnosti

Nina Kudiš,
Matej Klemenčić,
Damir Tulić,
Mario Pintarić

- 10:40-12:00 Izlaganja**
 moderator: Dubravka Botica
 Zdenko Balog:
Teze autoriteta – između fragmentacije i reafirmacije – primjer baroknih oltara u Garešnici
 Marina Lambaša:
Osvrt na dosadašnje interpretacije opusa Oracija Fortezze i imperativ interdisciplinarnosti
 Franka Norac:
Glasovi autorstva u eteru – doprinos povjesničara umjetnosti stogodišnjem programu Hrvatskoga radija
 Maja Peterlić:
Povjesničar umjetnosti kao autor u neinformativnim radijskim emisijama HRT-a
- 12:00-13:40 Izlaganja**
 moderator: Irena Kraševac
 Silva Kalčić:
Nekoliko primjera kustoskih praksi u suvremenoj umjetnosti u Hrvatskoj
 Katarina Podobnik:
Kustos kao autor: strategije medijacije
 Katerina Jovanović:
Apsurd kritike: pozicija povjesničara umjetnosti kao autora u kulturnom prostoru
 Patricia Počanić:
Umjetnička kritika i državne narudžbe u Hrvatskoj 1950-ih i 1960-ih
 Sandra Uskoković:
Konstituiranje autora u povijesti umjetnosti: epistemologija atribucije i poststrukturalna autorska funkcija

- 14:00-15:00 Izlaganja**
 moderator: Marko Špikić
 Boris Dundović:
Gjuro Szabo i grad Rab
 Ana Šitina Žepina:
Julije Kempf kao autoritet u istraživanjima obiteljske ostavštine Jankovića Daruvarskih
 Ivan Braut,
 Krasanka Majer Jurišić:
U sjeni kanona – konzervatorica Iva Perčić kao autor u regionalnoj povijesti umjetnosti

- 11:00-11:15 Predstavljanje knjige**
 Ana Kaniški,
Skulptura na otvorenom u Varaždinu
 Ana Kaniški,
 Irena Kraševac
- 11:15-11:30 Predstavljanje knjige**
 Željko Grum – *Bog daj!*
 Dajana Vlasisavljević,
 Neva Lukić
- 11:30-11:45 Predstavljanje knjige**
 Petar Puhmajer,
 Bernarda Ratančić,
Palača Pongratz: povijest arhitektonskog sklopa u Visokoj 22
 Dragan Damjanović,
 Petar Puhmajer,
 Bernarda Ratančić
- 12:30-12:45 Predstavljanje projekta**
Povijesni vinski podrumi kao sastavnica vlastelinske arhitekture
 Margareta Turkalj
 Podmanicki
- 12:45-13:00 Predstavljanje projekta**
Kustos kao autor – 11 stoljeća glagoljaštva u Splitu kao izložbeni narativ
 Darka Perko Kerum
- 11:40-12:10 Vodstvo po stalnom postavu MSU**
 kustos: Kristina Bonjeković

9:00
09:30–10:00
registracija
Gost predavač
Ivan Gerát:
Perspectivism and language games in art historiography

10:10–11:30
Izlaganja
moderator: Petar Prelog
Marina Perković:
Povjesničar umjetnosti kao forenzičar: istraživanje provenijencije u Muzeju Mimara
Magdalena Getaldić:
Autor, kopija i autoritet: transformacija Gliptoteke HAZU između moderne i postmoderne
Marijan Špoljar:
Umjetnost, politika, društvo: dnevnicu Božidara Becka
Petra Cegur:
Radni proces kao trag: ostavština Borisa Kelemena

11:40–12:40
Izlaganja
moderator: Marko Špikić
Marin Duić,
Marko Rukavina:
Integralna zaštita plemičkih gradova u radu Ante Marinovića-Uzelca
Franko Ćorić:
Autorsko preoblikovanje graditeljske baštine između dva svjetska rata
Tanja Trška:
Šipan Dubravke Beritić

13:00–14:00
stanka

14:00–15:00
Izlaganja
moderator: Petar Prelog
Iva Ceraj:
Žarko Domljan – kritička recepcija opusa arhitekta Huga Ehrlicha kao prinos poznavanju uspostave zagrebačke moderne arhitekture
Irena Kraševac,
Irena Šimić:
Eugen Franković – o prostoru, arhitekturi i gradu
Nikola Bojić:
Arhitektura kao teorijski aparat, autor kao transdisciplinarno čvorište: slučaj Brodarskog instituta u Zagrebu

15:10–16:10
Panel
The future of art history associations – international experiences and challenges
Marzia Faietti,
Michelle Foa,
Matej Klemenčič,
Tatjana Mičević-Đurić,
Martina Petrinović

16:20–17:20
Panel
Damnatio memoriae starije generacije dalmatinskih konzervatora?
Josip Belamarić,
Franko Ćorić,
Stanko Glavinić,
Ivan Viđen

10:10–11:30
Izlaganja
moderator: Dino Milinović
Barbara Gaj Ristić:
Doprinos Ive Babića poznavanju graditeljskog naslijeđa i zaštiti kulturne baštine na prostoru između Trogira i Splita
Daniela Matetić Poljak,
Doroti Brajnov Botić:
Spolije kao fenomen dalmatinske baštine – interdisciplinarni pristup u istraživanju Ive Babića
Zrinka Brkan Klarin,
Nevena Štokić:
Antun Travirka – utemeljitelj pojma „Zadarska fotografska škola“
Koraljka Alavanja,
Natali Čop:
Autorska pozicija kustosa: Antun Travirka i konceptijska transformacija tradicionalne izložbe „Plavi salon“

11:40–12:40
Izlaganja
moderator: Irena Kraševac
Iva Papić:
Srednjovjekovna arhitektura Slavonije u istraživanjima Anđele Horvat, Lelje Dobronić i Diane Vukićević-Samaržija
Antonela Dilber:
Institucija, autoritet i javni govor: Radovan Ivančević od SDPUJ-a do CIHA-e
Lana Skender:
Autorstvo Radovana Ivančevića: od povijesti umjetnosti prema vizualnoj kulturi
Nina Gazivoda:
U potrazi za izgubljenim autorima

14:00–15:00
Izlaganja
moderator: Darija Alujević
Tončika Cukrov:
Ignjat Job – novi pogled na rane radove (Vodice 1927./28.)
Ivan Kokeza:
Ratni arhiv i muzej Nezavisne Države Hrvatske kao povijesno-umjetnički fenomen
Romana Tekić:
Nova čitanja zbirke Branka Ružića u Slavanskom Brodu kroz dijalog s umjetnicima mlađe generacije i modernim konceptima održivosti

- 10:00-10:15** **Predstavljanje projekta**
Između atributivne i tehničke povijesti umjetnosti: monumentalna raspela u Hrvatskoj (13.-16. stoljeće)
Matko Marušić
- 10:15-10:30** **Predstavljanje projekta**
Arhitektura i kultura stanovanja u Zagrebu 1880. - 1940.
Irena Kraševac,
Irena Šimić
- 10:30-10:45** **Predstavljanje projekta**
Art Zagreb, sajam umjetnina
Daniel Tomičić
- 11:00-11:15** **Predstavljanje knjige**
Josipa Alviž,
Jasmina Nestić:
Od Vandrovanja Rimom do sveučilišnog studija povijesti umjetnosti. Povijest izobrazbe povjesničara umjetnosti na Sveučilištu u Zagrebu od 1877. do 1945. godine
Dragan Damjanović,
Josipa Alviž,
Jasmina Nestić
- 11:30-12:30** **Panel**
Čija je slika? Autorsko pravo u znanstvenom izdavaštvu
Albina Dlačić,
Iva Melinščak Zlodi,
Martina Petrinović,
Mladen Vukmir
- 12:50-13:20** **Vodstvo po stalnom postavu MSU**
kustos: Morana Matković

- 09:00** **Registracija**
09:30-10:00 **Gost predavač**
Michelle Foa:
Degas and the historiography of impressionism
- 10:10-11:10** **Izlaganja**
moderator: Milan Pelc
Lovorka Magaš
Bilandžić:
Kazalište u fokusu - doprinos povjesničara umjetnosti povijesti hrvatske scenografije i kazališnog plakata do početka 2000-ih
Dubravka Prpić Znaor:
Magda Weltrusky i Ana Lendvaj: modna kritika i oblikovanje modnog ukusa u Hrvatskoj
Igor Loinjak:
Definicija umjetničkog djela u kodu interdisciplinarnosti - Grupa Art & Language
- 11:10-12:10** **Panel**
Authorship in art history and international interdisciplinary research practices
Jasenska Gudelj,
Laris Borić,
Cristiano Guarneri,
Ana Marinković,
Rebecca L. Johnson,
Petar Strunje,
Olha Zarechnyuk
- 12:20-12:50** **Razgovor s autorom**
moderator: Dino Milinović
Zvonko Maković:
Figure i prostori (DPUH, 2026.)

- 13:00-14:00** **Svečana dodjela Nagrade DPUH-a za 2025. godinu Domjenak**
- 14:00**

- 10:10-11:50** **Izlaganja**
moderator: Ivana Mance Cipek
Buga Kranželić:
Od Wollheima do suvremenih rasprava: inačice principa upoznatosti u estetici
Melita Husnjak:
Kulturološki i teorijski doprinos u sukreiranju društvene memorije: autor-medijator kulturnog prostora
Dario Vuger:
Misliti povijest u umjetnosti - povijesno mišljenje i povijest umjetnosti u dijalogu
Ivana Peškan:
Ivy Lentić Kugli i varaždinske teme
- 10:20-10:50** **Vodstvo po stalnom postavu MSU**
kustos: Iva Rada Janković
(na engleskom)

Koraljka**Alavanja**

Galerija umjetnina

Narodnog muzeja Zadar

Natali Čop

Narodni muzej Zadar

Autorska pozicija kustosa – Antun Travirka i konceptijska transformacija tradicionalne izložbe „Plavi salon“ u Galeriji umjetnina u Zadru

Djelovanje prof. dr. sc. Antuna Travirke u Galeriji umjetnina u Zadru otvara važno pitanje kustosa kao autora – ne samo organizatora izložbi, nego i aktivnog konceptijskog oblikovatelja umjetničkog diskursa. U kontekstu tradicionalne izložbe jugoslavenskog, a potom i hrvatskog slikarstva „Plavi salon“, Travirkino djelovanje može se promatrati kao primjer transformacije izložbenog modela: od reprezentativnog pregleda aktualne produkcije prema problemski artikuliranom i interpretativno usmjerenom kustoskom projektu koji odražava šire teorijske i društvene promjene. Njegovo djelovanje na „Plavom salonu“ pokazuje kako konceptijska promjena izložbenog modela može rezultirati boljom kontekstualizacijom nacionalne umjetničke produkcije. Autorstvo povjesničara umjetnosti u ovom se kontekstu ne odnosi na njegov znanstveni rad, nego na stručno oblikovanje izložbenih narativa, stvaranje novih veza i kanona.

Josipa Alviž**Jasmina Nestić**

Odsjek za povijest

umjetnosti Filozofskoga

fakulteta Sveučilišta u

Zagrebu

Slavko Batušić kao autor pregleda povijesti umjetnosti

Godine 1957. Matica hrvatska u okviru Biblioteke opće kulture objavila je prvo izdanje knjige *Umjetnost u slici: pregled povijesti umjetnosti sa 712 slika*. Njezin autor, Slavko Batušić, u predgovoru je naglasio da je prvi put u priručniku takve vrste usporedno prikazao razvoj svjetske i hrvatske umjetnosti. Dvije godine poslije, 1959., u izdanju Školske knjige objavljen je i njegov srednjoškolski udžbenik *Pregled povijesti umjetnosti*, čime je dao dodatni doprinos domaćoj stručnoj literaturi. Izlaganje će Batušićeve preglede kontekstualizirati usporedbom s relevantnim inozemnim publikacijama i domaćim sintezama povijesti umjetnosti do 1960-ih godina, kako bi se utvrdile njihove specifičnosti i mjesto u tadašnjoj historiografiji. Posebna će se pozornost posvetiti njegovu doprinosu razvoju pregleda povijesti umjetnosti u Hrvatskoj, kao i srednjoškolskom obrazovanju u području likovne umjetnosti.

Zdenko Balog   Teze autoriteta - između fragmentacije i reafirmacije - primjer

samostalni istraživač

baroknih oltara u Garešnici

Neke teme u hrvatskoj umjetničkoj historiografiji zaokružene su na razini autoriteta, što ih ne čini nedodirljivima, ali ako se teze dovode u pitanje, to iziskuje oprezan pristup. Takve su teme iz baroknog kiparstva, napose teme pokrajinskog kiparstva. O ovim pitanjima (Stjepan Szever), nakon radova autoriteta Doris Baričević, gotovo da i nema novih priloga. Prve ishode mojih istraživanja teme iznio sam na skupu 2023. godine. Tada sam iznio sumnje u dataciju i autorstvo baroknih oltara u Garešnici. Oltari iz 1725. pripisani su Stjepanu Szeveru. Grupa radova okuplja se u homogenu grupu oko njih (Hampovica, Bojana, Đurđić...). Oспорavam ovakvo mjesto oltara u katalogu Szeverovih radova, ako se ne ospori datacija, koja se čini neupitnom, metodom ponovnog temeljitog iščitavanja izvorne građe te alatom nove tehnologije, kvalitetne digitalne fotografije, koja omogućuje dobru komparaciju materijala.

Nikola Bojić   Arhitektura kao teorijski aparat, autor kao transdisciplinarno

Akademija likovnih umjetnosti u Zagrebu

čvorište: slučaj Brodarskog instituta u Zagrebu

Članak analizira slučaj transdisciplinarnog istraživanja provedenog 2024. godine u Brodarskom institutu u Zagrebu, djelu arhitekta Marijana Haberlea. Arhitektura pritom nije promatrana s povijesne distance, kao vrijedan primjer poslijeratne moderne, nego kao aktivni eksperimentalni poligon za proizvodnju znanja. Analizirajući prijelaz od vizualnog režima reprezentacije prema vibracijsko-auditivnom režimu znanja, članak predlaže epistemološku poziciju u kojoj autor nije ni autonomni subjekt ni neutralni promatrač, nego čvorište između povijesti i teorije umjetnosti, znanosti, kustoskih praksi i umjetničkog istraživanja. U tom procesu arhitektura funkcionira kao teorijski aparat, a povjesničar umjetnosti kao autor više nije isključivo interpretator, nego i sukreator epistemoloških i estetskih pomaka, čime se transdisciplinarnost pokazuje kao konstitutivni postulat suvremene povijesnoumjetničke struke.

Marijan   Konzervatorski rad Branka Fučića**Bradanović**

Odsjek za povijest umjetnosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci

Akademik Branko Fučić (Dubašnica, 1920. – Rijeka, 1999.) najvažniji je riječki i jedan od najvažnijih hrvatskih povjesničara umjetnosti 20. stoljeća. Studij povijesti umjetnosti i kulture s klasičnom arheologijom diplomirao je na zagrebačkom Filozofskom, tada Mudroslovnom fakultetu 1944. godine. Naglasak izlaganja je na njegovu mladenačkom terenskom radu. Donosi se i dosad neobjavljeno arhivsko gradivo koje ilustrira Fučićeve istraživačke metode i važnost konzervatorske epizode u njegovu kasnijem istraživačkom radu. Od lipnja 1945. stručno je radio u Istri, već od srpnja iste godine u zvanju konzervatora-asistenta Konzervatorskog zavoda u Zagrebu, kasnije i Konzervatorskog zavoda u Rijeci. Temeljna naobrazba nadograđena intenzivnim terenskim radom i usavršavanjem na studijskim putovanjima, u arhivima i knjižnicama, ubrzo je prerasla u erudiciju i razvoj specifične istraživačke metode. Demonstrirao ju je kroz interdisciplinarni pristup u tumačenju baštine. Bila je to povijesnoumjetnička inačica inovacija koje su od druge četvrtine prošloga stoljeća uvodili francuski povjesničari okupljeni oko časopisa „Anali“.

Ivan Braut   U sjeni kanona – konzervatorica Iva Perčić kao autor u regionalnoj povijesti umjetnosti

Područni konzervatorski ured Rijeka

Krasanaka Majer**Jurišić**

Hrvatski restauratorski zavod

Povjesničarka umjetnosti Iva Perčić (Zagreb, 1918.–Opatija, 2006.) obilježila je rad konzervatorske službe u Rijeci sredinom 20. stoljeća, najprije kao konzervatorica, a potom i kao ravnateljica regionalnog zavoda. Iako manje prepoznata u odnosu na druge pripadnike svoje generacije, B. Fučića, R. Matejčić ili M. Preloga, imala je ključnu ulogu u oblikovanju konzervatorske prakse na regionalnoj razini. Uz vođenje brojnih programa zaštite kulturne baštine posebno se istaknula u identificiranju, dokumentiranju i valorizaciji kulturnih i urbanističkih cjelina. Njezin doprinos ogleda se u sustavnom pristupu očuvanju identiteta i povijesne vrijednosti Hrvatskog primorja i Istre, kao i u radu s riječkim studentima. Bavila se raznim povijesno-umjetničkim područjima – od spomeničke baštine Gorskog kotara i Eufrazijeve bazilike do ikonografije istarskog srednjovjekovnog zidnog slikarstva.

Marina Bregovac Pisk samostalna istraživačica

Znanstveni i kustoski rad u muzeju – primjer Marijane Schneider

Povijest umjetnosti i kulture s arheologijom te opću i nacionalnu povijest Marijana Schneider (1923.-2013.) diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu te doktorirala 1974. na Odsjeku za povijest umjetnosti. Širina interesa i izuzetno obrazovanje pretvorili su je u jednu od vodećih povjesničarki umjetnosti njezine generacije. U Povijesnom muzeju Hrvatske u Zagrebu (danas Hrvatskom povijesnom muzeju) bila je kustosica Zbirke slika, grafika i skulptura i Crkvene umjetnosti. Iza nje je ostao niz kataloga pojedinih dijelova te bogate zbirke – veduta, historijskog slikarstva, portreta 16.-18. i 19. stoljeća... Promišljajući i pripremajući te kataloge, radila ih je onako kakve je željela kao korisnik – pregledne, s nizom relevantnih podataka o katalogiziranim djelima i iscrpnim bilješkama. Tog se načela držala cijelog radnog vijeka, ostavivši neizbrisiv trag u razvoju naše povijesti umjetnosti.

Zrinka Brkan Klarin Galerija Liliput, Zadar

Nevena Štokić Galerija umjetnina Narodnog muzeja Zadar

Antun Travirka – utemeljitelj pojma “Zadarska fotografska škola”

Kada se govori o suvremenoj povijesti umjetnosti u Zadru i o formiranju interpretativnih okvira za razumijevanje likovne produkcije, nezaobilazno je ime Antuna Travirke. Kao povjesničar umjetnosti, profesor na Sveučilištu te kustos Galerije umjetnina u Zadru, uspostavio je teorijski okvir za razumijevanje zadarske likovne scene druge polovice 20. stoljeća.

Jedan od najvažnijih doprinosa Antuna Travirke jest teorijsko i povijesno oblikovanje pojma „Zadarska fotografska škola“. Sustavnim istraživanjem, teorijskom artikulacijom i kustoskom praksom Travirka je prepoznao kontinuitet vizualnog mišljenja unutar jedne sredine te pokazao kako lokalna umjetnička scena može postati bitna tema nacionalne povijesti umjetnosti. Kroz zadarski salon fotografije „Čovjek i more“ te vezane izložbe međunarodnog karaktera utjecao je na promociju fotografskog medija. Izložbu je od revijalnog koncepta, osamdesetih godina prošloga stoljeća, transformirao do specijalizacijskih cjelina koje su festivalu dale nacionalnu i međunarodnu vidljivost.

Petra Cegur Muzej suvremene umjetnosti Zagreb

Radni proces kao trag: ostavština Borisa Kelemena

Izlaganje je posvećeno Borisu Kelemenu (1930. – 1983.), povjesničaru umjetnosti, likovnom kritičaru, teoretičaru i muzejskom djelatniku, koji je svojim radom trajno obilježio djelovanje Galerija grada Zagreba. Njegovo djelovanje značajno je za razvoj muzejske djelatnosti, stručno profiliranje zbirki te afirmaciju suvremene i naivne umjetnosti unutar nacionalnog i međunarodnog konteksta. Bavio se hrvatskom umjetnošću 19. i 20. stoljeća, Novim tendencijama kojih je bio jedan od osnivača, konstruktivističkom apstrakcijom i kompjutorskom umjetnošću, dok je osobit doprinos dao proučavanju i promociji naivnog slikarstva. U arhivu Borisa Kelemena koji se čuva u Muzeju suvremene umjetnosti nalaze se brojni rukopisi, bilješke, dnevnici i planovi rada koji svjedoče o njegovom bogatom publicističkom, izlagačkom i stručnom radu kao i aktivnom sudjelovanju na domaćim i međunarodnim skupovima i organizacijama.

Iva Ceraj Hrvatski muzej arhitekture HAZU, Zagreb

Žarko Domljan – kritička recepcija opusa arhitekta Huga Ehrlicha kao prinos poznavanju uspostave zagrebačke moderne arhitekture

Žarko Domljan (1932.-2020.), hrvatski povjesničar umjetnosti i leksikograf, diplomirao je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1958., gdje je doktorirao 1973. godine s temom: „Arhitekt Hugo Ehrlich i arhitektura u Hrvatskoj u njegovo doba“. Predstavljajući Ehrlichov opus – koji se čuva u Kabinetu za arhitekturu i urbanizam HAZU – Domljan je prikazao stilski raspon od početnog eklektičnog historicizma do odmjerenog modernizma u suradnji s Viktorom Kovačićem te prihvaćanja avangardnih funkcionalističkih načela. U Ehrlichovoj pojavnosti, koja „u sebi sažima i povezuje dvije generacije, dva vremena“, Domljan prepoznaje „ozbiljan zadatak kritičko-znanstvene valorizacije“. Pozicioniranjem Ehrlichova opusa u kontekst složenog razdoblja stilskih previranja na prijelazu stoljeća Domljanova kritička recepcija utemeljiteljski je prinos poznavanju inauguracije zagrebačke moderne arhitekture.

Franko Ćorić Odsjek za povijest umjetnosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Autorsko preoblikovanje graditeljske baštine između dva svjetska rata

Umjetnost u srednjoj i istočnoj Europi u trećem i četvrtom desetljeću 20. st. bila je ključno mjesto izražavanja nacionalnih osjećaja. I teorija konzerviranja je u sklopu koncepta „kreativnog konzerviranja“ (*gestaltende Denkmalpflege*) dopuštala zadiranje u povijesnu supstanciju spomenika graditeljstva, kao i suvremeni umjetnički doprinos. Spajanje povijesnih uzora, podataka i sjećanja te suvremenog likovnoga govora na mjestima koja su trebala podupirati povijesni, umjetnički i nacionalni identitet urodilo je specifičnom hrvatskom inačicom kreativnog konzerviranja. Protagonisti su bili F. Bulić, G. Szabo, K. Strajnić, B. Bauer, S. Rittig, J. Kljaković, V. Parać, I. Meštrović, M. Kauzlarić i S. Gomboš, a lokaliteti crkve sv. Martina u Vranjicu, Gospe od Zvonika i sv. Lovre u Splitu, sv. Marka u Zagrebu, Uznesenja BDM na Klisu, kao i splitski Kaštelet te Gradska kavana u Dubrovniku.

Tončika Cukrov samostalna istraživačica

Ignjat Job – novi pogled na rane radove (Vodice 1927./28.)

Slikarski opus Ignjata Joba danas predstavlja važan segment hrvatske i jugoslavenske moderne, a glavno obilježje njegova slikarstva je „spontani ekspresionizam“.

U ovom izlaganju bit će fokus na ranijim Jobovim radovima, koji su zbog različitih razloga ostali po strani u klasičnim stručnim pregledima. Među njima jesu radovi oslikani zagasitim bojama sa zavičajnim motivima, za koje se smatra da su nastali prema umjetnikovu sjećanju u Kulinama (Srbija). U izlaganju će se ispraviti mjesto nastanka tih radova – nastali su u Vodicama, gdje je Job živio 1927./28. Analizirat će se motivi (pejzaž i genre scene iz seoskog i ribarskog života) i usporediti s realnim prostorom. Iako stilski radovi pripadaju magično-realističkom i neoklasicističkom slikarstvu, a narativne scene su u maniri Pietera Bruegela, oni oslikavaju realni život. Ovom činjenicom Joba možemo idejno držati pretečom socijalno angažirane umjetnosti te dodati da je, unatoč tome što je tada živio u maloj sredini, uspješno povezivao lokalno s globalnim, a umjetnost s fizičkom i društvenom okolinom.

Antonela Dilber samostalna istraživačica

Institucija, autoritet i javni govor: Radovan Ivančević od SDPUJ-a do CIHA-e

Rad polazi od pretpostavke da povjesničar umjetnosti djeluje kao autor ne samo kroz interpretaciju djela nego i kroz institucionalni i javni govor struke. Na primjeru članka Radovana Ivančevića o razvoju DPUH-a od SDPUJ-a do CIHA-e analiziram kako autor, kao sudionik i svjedok, retrospektivno konstruira identitet discipline oblikovane u socijalističkom/jugoslavenskom okviru te je legitimira u međunarodnom polju. Diskurzivnom analizom pratim „mi“-poziciju, retoriku odgovornosti (osobito u govoru o razaranju baštine) te inzistiranje na terminološkoj preciznosti, odnosno normiranje interpretativnog okvira. Kratkim osvrtom na Ivančevićev *Peristilov* tekst (1983.) o „katastrofama u zaštiti spomenika“ pokazujem kontinuitet normativnog javnog autorstva. Zaključno se pokazuje kako Ivančević konstruira autoritet discipline i postavlja granice legitimnog govora povijesti umjetnosti.

Marin Duić Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Integralna zaštita plemićkih gradova u radu Ante Marinovića-Uzelca

Ante Marinović-Uzelac jedna je od ključnih autorskih figura hrvatskog prostornog i urbanističkog planiranja; oslanjajući se na međunarodna iskustva, unaprijedio je teoriju planiranja zaštićenih prirodnih područja, a posebno nacionalnih parkova. Rad analizira kako se u njegovim prostornim planovima nacionalnih parkova, parkova prirode i memorijalnih područja (1968.–1982.) pozicioniraju plemićki gradovi (burgovi) te kako se pritom razvija i artikulira koncept integralne zaštite. Polazi se od teze da za plemićke gradove, unatoč brojnosti i povijesnoj važnosti, izostaju dugoročno održivi prostorni modeli njihova očuvanja i unaprjeđenja. Integralna zaštita razmatra se kao usklađivanje konzervatorskih pristupa te prostornog i urbanističkog planiranja. Rješenja Ante Marinovića-Uzelca, iako nastala prije više desetljeća, pružaju referentni okvir za suvremene strategije održivog očuvanja i aktivacije plemićkih gradova.

Boris Dundović Gjuro Szabo i grad Rab

Institut za povijest
umjetnosti, Zagreb

U ožujku 1929. godine Gjuro Szabo izrađuje plan obrade kulturno-povijesnih spomenika Hrvatskoga primorja u svrhu nadopune vodiča, a već na početku istraživanja posebno mjesto zauzima grad Rab. Očaran njegovim bogatim naslijeđem, Szabo se u narednom desetljeću Rabu kontinuirano vraća, kako kroz istraživačku sintezu i konzervatorsku praksu tako i kroz javno djelovanje. Sve do 1939. on prati i bilježi promjene u gradu i okolici, često djelujući kao strukovni arbitar, informiran i o najmanjim preinakama pojedinih građevina i prostora, nerijetko i u dijalogu s drugim autoritetima struke. Temelj istraživanja čine rukopisi iz Szabina osobnog arhivskog fonda, dokumentacija Zemaljskog povjerenstva te Szabine rijetke publikacije o Rabu. Posebno se analiziraju polemičke i apelativne strategije kojima Szabo u javnosti učvršćuje svijest o iznimno vrijednom naslijeđu Raba te zagovara njegovu zaštitu.

Luciana Fuks Boris Vižintin i Moderna galerija Rijeka: znanstveni i institucionalni doprinos riječkoj povijesti umjetnosti

Nacionalni muzej
moderne umjetnosti,
Zagreb

Riječka povijest umjetnosti druge polovice 20. stoljeća razvijala se kroz dugotrajan i sustavan rad pojedinaca koji su istraživanjem, pisanjem i institucionalnim djelovanjem oblikovali temelje njezine suvremene historiografije. Među njima posebno mjesto zauzima Boris Vižintin, čiji je rad ostavio značajan trag u promicanju suvremene umjetnosti, valorizaciji manje poznatih autora te uključivanju riječke umjetničke scene u širi nacionalni i međunarodni kontekst. Izlaganje razmatra Vižintinovo znanstveno i muzejsko djelovanje u kontinuitetu od ranih kritičarskih i kustoskih početaka do dugogodišnjeg ravnateljstva u Modernoj galeriji u Rijeci. Analiza osobnog arhivskog fonda omogućuje uvid u proces njegova rada i metode na temelju kojih su nastajale publikacije i izložbeni projekti. Usporedno s time razmatra se kako je Vižintin oblikovao vlastiti metodološki pristup, osobito u istraživanjima riječkoga slikarstva i kiparstva 19. stoljeća, kao i njegovo značenje za današnja metodološka polazišta. Njegov se doprinos pritom sagledava kao primjer povezanosti znanstvenog rada i institucionalne prakse, utemeljene na sustavnom proučavanju arhivskih izvora i muzejske dokumentacije.

Barbara Gaj Ristić Doprinos Ive Babića poznavanju graditeljskog naslijeđa i zaštiti kulturne baštine na prostoru između Trogira i Splita

Umjetnička akademija
Sveučilišta u Splitu

U ovom izlaganju analizira se znanstveni, konzervatorski i javni doprinos Ive Babića poznavanju i zaštiti graditeljskog naslijeđa prostora između Trogira i Splita u kontekstu hrvatske povijesti umjetnosti i zaštite kulturne baštine. Polazeći od njegovih ključnih studija i stručnih tekstova, razmatra se njegov interdisciplinarni pristup koji povezuje povijesno-umjetničku analizu s razumijevanjem prostora kao cjeline. Posebna se pozornost posvećuje interpretaciji odnosa povijesnog urbanizma, dalmatinskog krajolika i suvremenih intervencija, kao i Babićevu stavu prema devastaciji, nekontroliranoj urbanizaciji i turističkoj eksploataciji obale. Izlaganje ističe značaj i ulogu njegovih istraživanja u razvoju interdisciplinarnog i angažiranog pristupa baštini, koji povezuje historiografiju, konzervatorsku praksu i javno zagovaranje te ostaje relevantna referenca u suvremenim raspravama o očuvanju kulturnih dobara.

Nina Gazivoda U potrazi za izgubljenim autorima

samostalna istraživačica

Manje će se, pretpostavljam, na ovom Kongresu posvećenom povjesničaru umjetnosti kao autoru propitivati tko sve jest autor, odnosno tko se može smatrati autorom u cjelini ili u nekom segmentu strukovnog djelovanja, a više kako se struka, izrasla na temeljima osobnog angažmana i neupitnih djela velikih imena povijesti umjetnosti, mijenja, odnosno moguće i zamire pod okriljem trendova depersonalizacije i birokratizacije.

Pitanje koje se rijetko postavlja: što se može smatrati autorskim djelom povjesničara umjetnosti (a vrijedilo bi i za arhitekta), uključivo i autorske doprinose vanjskih suradnika u okviru redovne djelatnosti tijela uprave, koje ima potencijal izvornog intelektualnog rada, ali nije publicirano? Prepoznaje li se i vrednuje razina i kvaliteta izvornosti? U kojoj mjeri birokratizacija i depersonalizacija utječu upravo na ovaj segment kreativnog djelovanja, koji često ostaje zanemaren, interno manipuliran ili eliminiran?

Magdalena Getaldić Autor, kopija i autoritet: transformacija Gliptoteke HAZU između moderne i postmoderne
Gliptoteka HAZU, Zagreb

Izlaganje polazi od primjera Gliptoteke HAZU kao mjesta na kojem se može promišljati uloga povjesničara umjetnosti kao autora i autoriteta u kontekstu koncipiranja muzeja i stvaranja stalnih postava. Gliptoteka odražava promjene u razumijevanju pojmova autorstva, originala i muzejske prezentacije, zahvaljujući upornosti pojedinaca, od marginaliziranih zbirki sadrenih odljeva u razdoblju moderne, kada su smatrane reliktom akademizma i negacijom originalnosti, do njihove postmoderne reinterpretacije. U izlaganju će se analizirati kako su promjene teorijskih paradigmi – od modernizma do poststrukturalističkih i muzeoloških obrata – utjecale na status muzeja, njegovih zbirki, stalnih postava, ali i na poziciju povjesničara umjetnosti. U kontekstu sve izraženije muzealizacije discipline, jačanja kustoskih praksi, produkcije izložbenih narativa te birokratizacije humanistike postavlja se pitanje: svjedočimo li pomaku od povjesničara umjetnosti kao autora prema kustosu i birokratskom aparatu kao novom nositelju interpretativnog autoriteta?

Stanko Glavinić Mladi Wilhelm Bode u Dalmaciji rano istraživačko putovanje budućeg autoriteta
Odsjek za povijest umjetnosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Njemački povjesničar umjetnosti Wilhelm Bode upisan je u ljetopis naše discipline kao jedan od najistaknutijih autoriteta – prvenstveno kao poznavatelj djela renesansne i barokne umjetnosti te kao začetnik i kustos muzejskih zbirki u Berlinu. Godine 1870. slušao je predavanja Rudolfa Eitelbergera na Sveučilištu u Beču, a iste je godine na Sveučilištu u Leipzigu stekao titulu doktora radom o nizozemskom slikaru Fransu Halsu i njegovoj školi. Kao 25-godišnjak, u potrazi za vlastitom afirmacijom u struci, početkom 1871. godine odlučio se otisnuti na istraživačko putovanje po dalmatinskoj obali. Međutim, u hrvatskoj povijesti umjetnosti dosad nisu bili poznati ni kontekst ni rezultati njegova boravka u Dalmaciji. Namjera izlaganja jest, usporedbom autobiografskih i putnih zapisa, skrenuti pozornost na opservacije i zaključke Bodea o graditeljskim i umjetničkim spomenicima u Splitu, Šibeniku i Zadru.

Melita Husnjak Kulturološki i teorijski doprinos u sukreiranju društvene memorije: autor-medijator kulturnog prostora
Zavičajni muzej Našice

Unutar diskurzivne konstrukcije kultura kao reprezentacija stvarnosti uvijek proizvodi značenja i podložna je stalnim promjenama. Kao slojevit i kontinuiran proces, piše jedinstvenu povijest institucija, znanja, moći, ideologija i vrijednosnih sustava. Kao odraz povijesnih kretanja i društvenih promjena, ona bilježi i pamti ljudsko iskustvo. Rad se temelji na kulturološkoj praksi koja svojim interdisciplinarnim pristupom tumači slojevitost i kompleksnost umjetničke i graditeljske baštine, suočene sa stvarnošću tekuće modernosti u kojoj nestaje autoritet. Kulturološka analiza kulture doživljava kao trajnu promjenu koja je u dijalogu s prošlošću zabilježena u tekstovima, slikama, zgradama, dokumentima, pričama i mitovima, istražujući kako je prošlost oblikovala sadašnjost zahvaljujući kulturnom pamćenju. Kroz kulturološki diskurs potrebno je teorijsko tumačenje načina na koji je konstruirana društvena stvarnost, s naglaskom na položaj kulture u okruženju kao i potrebe kontinuiranog preispitivanja.

Katerina Jovanović Apsurd kritike: pozicija povjesničara umjetnosti kao autora u kulturnom prostoru
samostalna istraživačica

Marginalizacija kritičkog diskursa, napose umjetničke kritike, anomalija je koja više od desetljeća prožima hrvatski kulturni prostor. Iako produkcijsko-izložbena djelatnost kontinuirano napreduje, prostor za javnu, argumentiranu kritiku ostaje ograničen. Uzrokovan profesionalnim preklapanjima, projektnim financiranjem i odnosima moći, oslabljuje se i gotovo dokida otvoren kritički pristup. Pritom značaj autora, u ovom slučaju povjesničara umjetnosti, ne iščezava, ali nerijetko odražava afirmativan i/ili neutralan angažman, što u konačnici dovodi do apsurdna: potreba za evaluacijom kulturno-umjetničkih praksi postoji, ali institucionalno i profesionalno uvjetovana struktura onemogućava njezino potpuno ostvarenje, ugrožavajući transparentnost, integritet i kvalitetu stručnih standarda. U tom smislu rad polazi od teorije kulturnog polja Pierrea Bourdieua kako bi analizirao na koji način struktura odnosa i raspodjela simboličkog kapitala oblikuju suzdržanost kritičke pozicije, fokusirajući se na položaj autora i apsurd njegove zamagljene kritičke perspektive.

Silva Kalčić   **Nekoliko primjera kustoskih praksi u suvremenoj umjetnosti u Hrvatskoj**

Odsjek za povijest umjetnosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu

Kustoske prakse u povijesti suvremene umjetnosti u Hrvatskoj mogu se pratiti od kustoskog odabira radova – umjesto dotadašnje neselektirane smotre članova strukovnog udruženja – na prijelomnom Salonu 54 u Rijeci: kustosi bi trebali biti likovni teoretičari, a ističe se i potreba praćenja izložbi tekstovima likovne kritike. Taj je pomak postavio temelje eksperimentalnim (npr. ukidanju figure kustosa) kustoskim koncepcijama, kada su uspon neoavangardnih umjetničkih praksi i institucionalna teorija i kritika preoblikovali ulogu kustosa, transformirajući ga u meta-umjetnika. Za to su primjer izložbe Želimiru Košćevića kasnih 1960-ih i ranih 1970-ih u zagrebačkoj Galeriji Studentskog centra. Kustoski zaokret (prema definiciji Paula O’Neilla 2007.) ogleda se u njegovoj međunarodnoj tematskoj izložbi i kompleksnom istraživačko-diskurzivno-didaktičkom projektu Kartografi: Geognostičke projekcije za 21. stoljeće, 1997. u organizaciji MSU-a Zagreb.

Ivan Kokeza   **Ratni arhiv i muzej Nezavisne Države Hrvatske kao povijesno-umjetnički fenomen**

Hrvatski povijesni muzej, Zagreb

Do prije nekoliko godina Ratni arhiv i muzej Nezavisne Države Hrvatske bio je vrlo rijetko i sporadično obrađivan, kako u području humanističkih tako i u području društvenih znanosti. U sklopu aktivnosti Hrvatskoga povijesnog muzeja i projekta Ministarstva kulture posvećenoga provenijenciji umjetnina u međuvremenu je prvi put došlo do sustavnoga objavljivanja ove muzejske građe. Nastavljajući se na dosadašnja istraživanja i najavljujući buduća, izlaganje se bavi Ratnim arhivom i muzejom kao povijesno-umjetničkim fenomenom u dvjema kategorijama. Najprije se obrađuju likovni aspekti djelovanja Ratnoga arhiva i muzeja, s posebnim osvrtom na tamošnje stručne djelatnike, poglavito povjesničare umjetnosti i kustose. Zatim se obrađuju procesi inventarizacije i katalogizacije muzejske građe u drugoj polovici 20. stoljeća, s naglaskom na aktivnosti provedene unutar Muzeja revolucije naroda Hrvatske i nekadašnjega Povijesnog muzeja Hrvatske. U zaključku se razmatra u kolikoj su mjeri povijesno-umjetnička istraživanja bila opterećena nasljeđem Drugoga svjetskog rata te može li se i nakon raspada socijalističke Jugoslavije govoriti o svojevrsnoj autocenzuri kada je riječ o ratnim ostavštinama protagonista struke.

Buga Kranželić   **Od Wollheima do suvremenih rasprava: inačice principa upoznatosti u estetici**

samostalna istraživačica

Socijalna epistemologija, za razliku od tradicionalne spoznajne teorije, uzima u obzir socijalne relacije i njihov utjecaj na vjerovanja i spoznajnu praksu. Njezino ključno pitanje jest uloga svjedočanstva; iako postoje argumenti za i protiv, prosječan spoznavatelj barem se jednom oslanjao na svjedočanstvo. No postoje područja u kojima ono nije pouzdan izvor, kao što je to estetika.

Jedan od glavnih autoriteta na polju estetskog svjedočanstva jest britanski filozof Richard Wollheim. U eseju *Art and Evaluation* Wollheim navodi kako želi izbjeći temu estetskih vrijednosti, no njegov princip upoznatosti ostaje glavni argument pesimista prema estetskom svjedočanstvu i neizbježna je baza svih rasprava vezanih za epistemički status svjedočanstva u domeni estetike. Od pojavljivanja, princip je poprimio različite inačice kroz interpretacije autora poput Hopkinsa, Budda, Hadsona i mnogih drugih.

Irena Kraševac   **Eugen Franković – o prostoru, arhitekturi i gradu**

Irena Šimić
Institut za povijest umjetnosti, Zagreb

U nizu istaknutih povjesničara umjetnosti i povjesničara arhitekture koji su se bavili urbanističkim razvojem i gradogradnjom Zagreba u 19. i prvoj polovini 20. stoljeća, lik i djelo Eugena Frankovića (Zagreb, 1930.-Zagreb, 2011.) nepravedno je zapostavljeno, premda je jedan od prvih istraživača koji su pridonijeli poznavanju toga razdoblja. Eugen Franković svoj je radni vijek proveo na Institutu za povijest umjetnosti kao istraživač u čijem su fokusu bili razvoj i revitalizacija gradova, a osobito prostor zagrebačkog Gornjeg i Donjeg grada. Objavio je više ključnih tekstova o građevno-regulatornim normama i kriterijima intervencija u povijesnim jezgrama Zagreba te upozoravao na atakiranje građevne baštine koje dezintegrira grad. Naročito je naglašavao estetski integritet povijesne arhitekture i urbanih ambijenata i njihovo značenje za čitavo društvo te poticao na polemičke analize u stručnim krugovima.

Marina Lambaša Muzej grada Šibenika **Osvrt na dosadašnje interpretacije opusa Oracija Fortezze i imperativ interdisciplinarnosti**

Fortezza je primjer u hrvatskoj povijesti umjetnosti koji uvjetuje široku interdisciplinarnu analizu, možda značajno više zbog izrazito narativnog karaktera njegovih djela, ali i zbog uloge naručitelja. Narudžba pladnja ili vrča s grbom plemićke obitelji pretpostavlja detaljne želje određenog plemića, dok se majstoru graveru pripisuju naracija, kompozicija i tehnika, često i većinom preuzete iz grafičkih predložaka ili njegovih ranijih radova.

Humanističko okruženje u Šibeniku i Mletačkoj Republici, prvenstveno II. polovice 16. stoljeća, osnova je na kojoj ovaj vrsni majstor graver gradi kreativnu sliku svijeta oko sebe koju danas čitamo s više ili manje uspjeha. Na studiji slučaja mjedenih graviranih posuda majstora Oracija Fortezze i konteksta njegova rada u ovom će pregledu biti riječi o dosadašnjim povijesnoumjetničkim analizama.

Igor Loinjak Katedra za povijest umjetnosti Filozofskoga fakulteta u Osijeku **Definicija umjetničkog djela u kodu interdisciplinarnosti - Grupa Art & Language**

Grupa Art & Language doprinijela je teorijskim promišljanjima okvira konceptualističkog pristupa redefiniranju objekta umjetnosti. Iako se njihovo tumačenje umjetničkog objekta često stavljalo u kontekst antiesencijalizma, oni su kroz umjetnost pokazali da treba odustati od jednoobrazne definicije umjetničkog objekta i dati priliku lepezi kriterija kroz koje se objekt umjetnosti definira. Članovi Grupe ne inzistiraju na do kraja oblikovanim definicijama, nego kroz rasprave o nizu kategorijalnih elemenata tragaju za nestabilnim definiensom. Riječ je o pokušaju pronalaska adekvatnoga modela koji bi omogućio potragu za proširenom definicijom unaprijed neodređene semantike. Njihovi tekstovi-djela imaju odlučujuću ulogu kao umjetnički objekti, ali i kao metateorijsko promišljanje ontologije umjetničkog objekta, utemeljene na njegovoj autorefleksivnoj prirodi. To zorno pokazuje rad *Print (Two sections A and B)* u kojemu je u isto vrijeme riječ o teorijskom tekstu koji analizira sebe kao umjetničko djelo, dok se s druge strane pokazuje kao tekst-djelo u okviru konceptualne umjetnosti.

Lovorka Magaš Bilandžić Odsjek za povijest umjetnosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu **Kazalište u fokusu - doprinos povjesničara umjetnosti povijesti hrvatske scenografije i kazališnog plakata do početka 2000-ih**

Važnu ulogu u ispisivanju povijesti hrvatske scenografije i kazališnog plakata imali su povjesničari umjetnosti koji su se u istraživanjima okrenuli svijetu kazališta. Dok su pojedini autori povremeno pisali o različitim aspektima scenografskog djelovanja (Slavko Batušić, Radovan Ivančević), drugi su toj temi posvetili doktorske ili magistarske radove - Jovan Konjović obradio je 150 godina scenografije u Zagrebu, Antun Celio-Cega scenografiju zagrebačkoga Hrvatskog narodnog kazališta od 1945. do 1967., a Đurđa Kovačić odjeke ruske scenografije na zagrebačkoj glazbenoj sceni. U izlaganju će biti riječi i o autorima koji su pridonijeli historiziranju kazališnog plakata te razmatranju vizualnih identiteta kazališnih kuća. Dok su u povijesti grafičkog dizajna ključnu ulogu imali povjesničari umjetnosti, poviješću scenografije bavili su se i teatrolozi te će u izlaganju posebna pažnja biti posvećena analizi različitih pristupa vizualnim aspektima kazališta.

Ivana Mance Cipek Institut za povijest umjetnosti, Zagreb **Qu'est-ce qu'un auteur? Ivan Kukuljević Sakcinski i početak znanstvenog diskursa povijesti umjetnosti u Hrvatskoj**

Polazeći od pitanja kojim je francuski filozof Michel Foucault naslovio svoj slavni esej (*Što je autor?*, 1969.), u izlaganju će se promisliti o instanciji autorstva u povijesti umjetnosti, a na primjeru Ivana Kukuljevića Sakcinskog (1816.-1889.), pionira diskursa koji možemo smatrati znanstvenim u modernome smislu, u hrvatskome kontekstu. Promatrajući, naime, instanciju autorstva ne kao biografsku datost (*tko govori ili piše*) nego kao funkciju diskursa (*što autor radi tj. kako djeluje unutar ove ili one diskurzivne formacije*), Kukuljevićeva se autorska uloga treba sagledati sa stanovišta utemeljenja specifične, znanstvene vrste govora o umjetnosti. Taj se utemeljiteljski zahvat može promatrati s aspekta barem triju čimbenika u oblikovanju diskursa. Prvi je žanr: povijesnoumjetnički diskurs podrazumijeva specifične znanstvene forme, odnosno vrste znanstvenoga pisanja. S time u vezi ukazat će se na žanrovske odlike Kukuljevićeva djela, prvenstveno imajući u vidu njegov *Slovník umjetnikah jugoslavenskih* (1858.). Drugi je terminologija i pojmovni aparat: znanstveni diskurs podrazumijeva svojstvene pojmove i termine, pa će se u izlaganju upozoriti na usvajanje, prevođenje i jezičnu prilagodbu pojmova i

termina u Kukuljevićevev govoru o umjetnosti. Treći čimbenik u oblikovanju znanstvenoga diskursa odnosi se na proliferaciju smisla, odnosno na diskursu svojstvene hipoteze i koncepte, koji se usvajaju i kreativno nadograđuju te prilagođavaju vlastitoj situaciji. S aspekta toga čimbenika upozorit će se na hipoteze i koncepte koje je Kukuljević podržavao, odnosno na njihovo podrijetlo u literaturi koju je konzultirao, posebno na one u funkciji nacionalnog označavanja umjetničkih fenomena. Zaključno će se ukazati na odraze Kukuljevićevih utemeljiteljskih poteza te u tom svjetlu naglasiti važnost dijakronijskog sagledavanja diskursa hrvatske povijesti umjetnosti i moći koju povjesničar umjetnosti kao autor ima u održavanju, razvoju i regulaciji diskursa discipline

Daniela Matetić Poljak   **Spolije kao fenomen dalmatinske baštine – interdisciplinarni pristup u istraživanju Ive Babića**

Doroti Brajnov Botić
Umjetnička akademija u Splitu

U proučavanju slojevitosti povijesno-umjetničke baštine u Dalmaciji Ivo Babić obradio je niz relevantnih tema. Značajan doprinos hrvatskoj povijesti umjetnosti dao je uspostavljanjem interdisciplinarnoga metodološkog okvira za istraživanje spolija u Dalmaciji. Obrazovanje iz područja povijesti umjetnosti, arheologije i filozofije omogućilo mu je istodobno sagledavanje različitih aspekata njihove reutilizacije. Spolije ne promatra samo kao artefakte nego i kao simbolički i estetski fenomen oblikovan unutar geografskih, socioloških i kulturoloških specifičnosti. Posebnu pozornost posvećuje intencionalnosti njihove uporabe. U svojim istraživanjima primjenjuje suvremene teorijske pristupe valorizaciji i resemantizaciji spolija, pritom uvodeći metode svojstvene i drugim znanstvenim disciplinama. Babićeva istraživanja predstavljaju platformu za daljnja proučavanja ove kompleksne problematike.

Antonija Mlikota   **Poratni horizonti – hrabrost, kritika i struka Ive Petriciolija**

Odjel za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zadru

Povjesničar umjetnosti u razdoblju nakon Drugoga svjetskog rata imao je izrazito složenu i društveno odgovornu ulogu. U kontekstu poratne obnove, ideoloških preobrazbi i institucionalnog restrukturiranja kulture, njegovo djelovanje nije se svodilo samo na znanstveni rad. Uključivalo je i aktivno sudjelovanje u zaštiti, obnovi i interpretaciji kulturne baštine, ali i prisutnost u javnom životu, od sudjelovanja u raspravama o obnovi gradova do oblikovanja kulturne politike i standarda struke. Takvi povjesničari umjetnosti morali su balansirati između zahtjeva struke, ideoloških očekivanja i stvarnih potreba društva, često djelujući kao posrednici između kulturne baštine i šire javnosti. Primjer Ive Petriciolija ilustrira ovu višeslojnu ulogu: bio je kritičar, arheolog, profesor i konzervator, koji je svojim angažmanom pridonosio kako obnovi i valorizaciji spomenika, tako i izgradnji institucionalne i intelektualne infrastrukture povijesti umjetnosti i zaštite spomenika u Hrvatskoj. Kroz njegov rad može se pratiti složeni odnos između struke, društva i politike u jednom od najosjetljivijih razdoblja hrvatske kulturne povijesti.

Franka Norac   **Glasovi autorstva u eteru – doprinos povjesničara umjetnosti samostalna istraživačica**   **stogodišnjem programu Hrvatskoga radija**

O jubilarnoj obljetnici postojanja Hrvatskoga radija, koje je desetljećima predstavljalo jedno od temeljnih medijskih prostora za autore i kritičare u svim umjetničkim formama, valja se prisjetiti koji su povjesničari umjetnosti i na koji način uspješno prevodili likovnost u zvučni medij te samim time ostavili značajan trag u nacionalnom radijskom prostoru. Polazeći od radova aktualnih autora poput Eveline Turković i emisije *Triptih*, pokojne Ružice Šimunović i drugih stručnih suradnika, bit će donesen pregled autorskih metoda i načina kojima se gradio identitet emisija o likovnoj umjetnosti u bogatom radijskom kulturnom programu koji se u stoljetnom razdoblju razvijao u najstarijoj medijskoj kući u Hrvatskoj.

Iva Papić **Srednjovjekovna arhitektura Slavonije u istraživanjima Anđele Horvat, Lelje Dobronić i Diane Vukičević-Samaržija**
 Odsjek za vizualne i medijske umjetnosti Akademije za umjetnost i kulturu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Horvat, Lelje Dobronić i Diane Vukičević-Samaržija
 Pionirski doprinos u otkrivanju i tumačenju srednjovjekovne arhitekture Slavonije dale su Anđela Horvat, Lelja Dobronić i Diana Vukičević-Samaržija: unatoč oskudnim izvorima i devastiranoj baštini, oblikovale su spoznaje terenskim radom, formalnom analizom i komparacijom sa spomenicima Ugarsko-Hrvatskog Kraljevstva. Horvat je definirala vrijednost slavonske romanike i gotike unutar srednjoeuropskog kruga, Dobronić je istraživanjem viteških redova ubicirala nove spomenike, a Vukičević-Samaržija uspostavila tipologiju, komparativni okvir i prvi kataloški pregled. U izlaganju će se prikazati doprinos navedenih autorica razumijevanju i afirmaciji srednjovjekovne baštine Slavonije u znanstvenom diskurzu, a zatim će se dopuniti njihove spoznaje o ulomcima gotičke franjevačke crkve u Iloku te vezama Iloka s Budimom i srednjoeuropskim radionicama.

Marina Perković **Povjesničar umjetnosti kao forenzičar: istraživanje provenijencije u Muzeju Mimara**
 Muzej Mimara, Zagreb

Istraživanje provenijencije, kao noviji diskurs u povijesti umjetnosti, može se metodološki razumjeti kao povijesnoumjetnička forenzika: uključuje prikupljanje, provjeru i argumentiranje tragova na predmetu te podataka iz arhivskih izvora radi rekonstrukcije povijesti vlasništva. Nova muzeološka koncepcija Muzeja Mimara istraživanje provenijencije ističe kao etički i profesionalni imperativ, osobito zbog problematičnog fundusa u kojemu za velik broj predmeta izostaje dokumentacija o nabavi. Izlaganje prikazuje metodologiju istraživanja provenijencije na primjeru slike *Krajolik s Judom i Tamarom* iz fundusa Muzeja Mimara. U tom kontekstu povjesničar umjetnosti kao autor izlazi iz okvira interpretatora formalno-sadržajnih karakteristika djela i preuzima ulogu forenzičara koji gradi transparentan narativ o podrijetlu i etičkom statusu muzejske građe.

Ivana Peškan **Ivy Lentić Kugli i varaždinske teme**
 Ministarstvo kulture i medija

Izdani radovi i knjige povjesničarke umjetnosti Ivy Lentić Kugli (1922.–1993.) profilirali su se kao osnovna i nezaobilazna literatura za svakog istraživača varaždinske povijesti, povijesti umjetnosti, kulture i urbanizma. Ivy Lentić Kugli u Varaždin dolazi 1962. godine i postaje konzervatoricom i direktoricom Zavoda za zaštitu spomenika kulture u Varaždinu, a varaždinskim se temama bavi i nakon odlaska iz Varaždina 1967. godine. U bogatom opusu, koji broji stotinu objavljenih radova, Ivy Lentić Kugli je na temu Varaždina objavila 43 rada, uključujući 4 knjige. U ovome izlaganju predstaviti će se njezin znanstveno-istraživački identitet arhivske istraživačice koja sustavno prikuplja i objavljuje građu, izrađuje konzervatorsku dokumentaciju te objavljuje visokovrijedne studije o sakralnim i profanim građevinama.

Maja Peterlić **Povjesničar umjetnosti kao autor u neinformativnim radijskim emisijama HRT-a**
 Hrvatska radiotelevizija

Cilj izlaganja je prikazati kako radijske emisije HRT-a neinformativnog karaktera prikazuju povjesničara umjetnosti kao autora, ističući njegovu važnost, prepoznatost i doprinos znanosti, čime emisija odmiče od svoje osnovne zadaće (nekrolog, obljetnica, predstavljanje publikacije djela). Analizom triju emisija HR3 – U čast Gjuri Szabi (2014., *Na kraju tjedna*, 45'00''), Posvećeno Jadranki Damjanov (2016., *Na kraju tjedna*, 45'00'') i Posvećeno Snješki Knežević (2025., *Okrugli stol ponedjeljkom*, 55'00''); autor i urednik: Maja Peterlić) – pokazuje se kako prikaz autorova rada i metoda približava znanstveni kontekst, ozračje vremena, metode rada i zaključke autorova djelovanja. Poseban naglasak je na novinarskim postupcima i zvučnoj prirodi medija, koji omogućuju vizualizaciju i razumijevanje istraživanih tema te pridonose zanimljivosti autora, njegovih teorija i sveukupnog znanstvenog djelovanja, čime emisije postaju trajni kulturni dokument.

Patricia Počanić
Odsjek za povijest umjetnosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Umjetnička kritika i državne narudžbe u Hrvatskoj 1950-ih i 1960-ih

Umjetnička kritika izvedenih državnih narudžbi u razdoblju nakon Drugog svjetskog rata bila je sjecište stručnosti, kritičke autonomije, pritisaka ideologije i, ponekad, (auto)cenzure. Autori/ce kritika balansirali su između prosudbe natječajnog procesa i odluka, estetske i ideološke funkcije narudžbe, u kontekstu poslijeratnih polemika o slobodi umjetničkog izražavanja i društveno angažiranoj umjetnosti. Autori poput V. Ekl, J. Depola, A. Mutnjakovića, R. Putara, V. Sinobad, B. Vižintina i dr. nastojali su očuvati intelektualni integritet i ponuditi analitičke i polemičke tekstove o naručenim djelima. Na temelju arhivskog gradiva, dnevnih tiskovina i periodičke građe, u izlaganju se analizira nekoliko primjera državnih narudžbi za interijere javnih ustanova, ali i drugi slučajevi u eksterijeru u kojima je uloga kritike i autora bila presudna. Cilj je ukazati na važnost angažmana struke i strategije pojedinaca u ocjeni i afirmaciji državnih narudžbi u Hrvatskoj 1950-ih i 1960-ih.

Katarina Podobnik
Akademija primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci

Kustos kao autor: strategije medijacije

Otvarajući prostor promišljanju autorstva izvan tradicionalne paradigme razumijevanja umjetnosti, ovim se izlaganjem pozornost obraća na kustosa koji posredstvom medijacijskih praksi – onih reprezentacijskih (izložbe, umjetničke manifestacije, umjetničke rezidencije), nadalje diskurzivnih (tekstualnih i govornih oblika medijacije koji podrazumijevaju različite jezične priloge) te edukativno-pedagoških (interpersonalna medijacija s publikom) – daje opći okvir za shvaćanje umjetničkog opusa pojedinačnog autora kao uzorka, odnosno umjetničke scene u širem određenju. U tom vidu cilj je izlaganja ukazati na medijacijske strategije suvremene umjetnosti kao nužne uvjete za pozicioniranje rada suvremenih umjetnika u kontekst relevantnih društvenih okosnica, a koje u konačnici krajnji korisnici, odnosno umjetnička publika, percipiraju i razumijevaju kao vlastiti svijet.

Petar Prelog
Institut za povijest umjetnosti, Zagreb

Oblikovanje autorskih identiteta Grge Gamulina i Božidara Gagre u tumačenjima hrvatske moderne umjetnosti

U ovome izlaganju raspravit će se o načinima na koje su Grgo Gamulin i Božidar Gagro, kao istaknuti predstavnici različitih naraštaja hrvatskih povjesničara umjetnosti, oblikovali vlastite autorske identitete u studijama posvećenima hrvatskoj modernoj umjetnosti. Polazeći od pretpostavke da povjesničar umjetnosti nije neutralni prenositelj znanja o umjetničkoj baštini, već aktivni proizvođač značenja, u obzir se uzimaju Gamulinove i Gagrine različite metodološke, interpretativne i narativne strategije koje su presudno oblikovale njihovu autorsku poziciju. Nastojat će se prepoznati načini na koje su odabirali istraživačke teme, vrednovali umjetnička djela, pristupali biografijama umjetnika te uspostavljali kanonske vrijednosti. Posebna će se pozornost posvetiti kulturi pisanja, odnosno stilskoj artikulaciji teksta, kao važnoj sastavnici profesionalnog identiteta povjesničara umjetnosti u drugoj polovici dvadesetog stoljeća.

Dubravka Prpić Znaor
Večernji list i 24sata

Magda Weltrusky i Ana Lendvaj: modna kritika i oblikovanje modnog ukusa u Hrvatskoj

Izlaganje u središte stavlja djelovanje modne novinarkе i kritičarke Magde Weltrusky, koja je diplomirala povijest umjetnosti u Zagrebu 1956., a od 1959. djelovala je kao novinarka modnog časopisa *Svijet*. U poslijeratnoj Jugoslaviji taj je magazin publici donosio uvid u suvremene modne tendencije sa Zapada, a Weltrusky je, prateći te smjerove i uvodeći elemente modne kritike tijekom 1960-ih i 1970-ih, sudjelovala u oblikovanju estetskog ukusa publike. Posebno su značajni njezini komentari o tržištu i djelovanju modnih kuća u Hrvatskoj te praćenje festivala Modfest na Hvaru tijekom 1970-ih, gdje analizira estetske i produkcijske pomake domaće modne industrije te gostovanja stranih dizajnera. Izlaganje također upućuje na doprinos Ane Lendvaj, koja je studirala jugoslavistiku i komparativnu književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu te se kasnije afirmirala kao modna novinarka, kritičarka i kustosica, dugogodišnja članica ULUPUH-a.

Ana Šitina Žepina **Doprinos Julija Kempfa istraživanjima obiteljske ostavštine Jankovića Daruvarskih**
 Odjel za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zadru
 Julije Kempf (1864.-1934.) bio je povjesničar, putopisac i pedagog te istaknuti promicatelj kulturnih i prosvjetnih aktivnosti u Požegi. Kao prvi kustos Gradskog muzeja u Požegi sustavno je prikupljao, popisivao i obrađivao građu, uključujući i vrijednu donaciju Ane Elizabete Janković. Iako nije bio formalno obrazovan povjesničar umjetnosti, među prvima je metodološki obradio plemićku zbirku obitelji Jankovića Daruvarskih koristeći metode analize arhivskih izvora, utvrđivanja provenijencije, klasifikacije i kontekstualizacije. Njegovi radovi predstavljaju važan, rani metodološki relevantan doprinos znanstvenom proučavanju ove obiteljske ostavštine, ali i drugih plemićkih zbirki i kulturne baštine Slavonije. Posebno se ističe istraživanje korespondencije Ivana Kukuljevića Sakcinskog i Marije Janković, koje pruža uvid u procese konstrukcije genealogije i obiteljskog identiteta.

Lana Skender **Radovan Ivančević: od povijesti umjetnosti prema vizualnoj kulturi**
 Odsjek za vizualne i medijske umjetnosti Akademije za umjetnost i kulturu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
 Izlaganje polazi od pitanja može li se pedagoški diskurs Radovana Ivančevića tumačiti kao oblik autorske prakse povjesničara umjetnosti u obrazovanju likovne umjetnosti. Ivančević se analizira kao autor koji zagovaranjem poučavanja umjetnosti iz perspektive vizualne kulture preoblikuje tradicionalni povijesnoumjetnički model nastave. Njegova kritika školstva u doba slike te naglasak na interdisciplinarnosti i vizualnoj pismenosti tumače se kao elementi autorskog diskursa koji redefinira tadašnje okvire obrazovanja. Autorstvu se pritom pristupa kao diskurzivnom modelu koji proizvodi značenja s nove pedagoške pozicije. U izlaganju se zaključuje da Ivančević kroz koncept vizualne kulture oblikuje aktivnu, transformativnu ulogu povjesničara umjetnosti u suvremenom obrazovanju.

Marijan Špoljar **Umjetnost, politika, društvo: dnevnici Božidara Becka**
 Galerija S, Koprivnica
 Običaj da se umjetnička i galerijska scena dijeli na kreativne i autorske dijelove i ličnosti i upravljačke, birokratske poslove doveo je do toga da se i neki voditelji važnih nacionalnih institucija ne prihvaćaju kao autorske pojave. Možda je u tom smislu najkarakterističniji primjer današnja pozicija, status i percepcija povjesničara umjetnosti Božidara Becka. Manje teoretičar i kritičar, a više direktor galerijskih ustanova, pokretač velikih umjetničkih projekata, član selekcijskih komisija, urednik izdanja i društveno-politički radnik, on je u razdoblju od sredine pedesetih do devedesetih bio ne samo inicijator i organizator nego i stručna, moralna, intelektualna i politički snažna brana prema svima onima koji su - iz različitih sfera, od politike, kulturne birokracije, umjetnika i umjetničkih udruženja, kritike - željeli usporiti, zaustaviti ili usmjeriti tokove naše suvremene umjetnosti prema tradiciji i srednjostrujaškim vodama. Sve je to vidljivo iz njegova rada, ali i iz do sada nepoznatih detalja iz petnaestak dnevnika koje je vodio od kraja 50-ih, gdje su zabilježene mnoge situacije iza scene, posebno odnosi među umjetnicima, kritičarima, političarima i političkim tijelima.

Romana Tekić **Nova čitanja zbirke Branka Ružića u Slavanskom Brodu kroz dijalog s umjetnicima mlađe generacije i modernim konceptima održivosti**
 Galerija umjetnina grada Slavanskog Broda
 Branko Ružić je, tragajući za preobrazbom tradicionalne forme, otvorio put nekim novim izražajnim mogućnostima kiparskog jezika mnogim kiparima mlađe generacije. Svojim kiparskim djelima od drva, papira i odbačenih materijala postavio je i temelje suvremene održivosti u umjetnosti. Njegova praksa recikliranja i upotreba neumjetničkih materijala danas se prepoznaje kao vizionarska, odražavajući suvremeni pristup okolišnoj održivosti. Njegova monumentalna djela sa sažetim organskim oblicima inspiriraju nove generacije kroz jedinstveni spoj arhetipskog i suvremenog izraza. Sve rečeno nametnulo je potrebu novih čitanja kolekcije - njen dijalog sa novom generacijom umjetnika. U izlaganju će se predstaviti prva dva umjetnika pozvana na dijalog, Matej Knežević i Željko Beljan, ali i projekt „Istraži, uči i igra s Ružićem: Umjetnost i održivost ruku pod ruku“ koji cilja na inovativno uključivanje mladih u istraživanje umjetnosti i održivosti, ali i povezuje Ružićev opus s modernim konceptima održivosti.

Marija Tonković samostalna istraživačica

Između kanona i krize autorstva - mjesto Anke Simić-Bulat u historiografiji hrvatskog slikarstva 19. stoljeća

Anka Simić-Bulat (1899.-1987.) sudjelovala je u oblikovanju istraživačkog polja hrvatskog slikarstva 19. stoljeća u razdoblju kada ono još nije bilo jasno sintetizirano ni hijerarhizirano unutar nacionalne povijesti umjetnosti. Njezin rad o Vjekoslavu Karasu uspostavio je ključno interpretativno uporište razdoblja, dok su monografije, izložbe i studije pridonijele selekciji, sistematizaciji i kanonizaciji građe unutar institucionalnog okvira muzeja i stručne periodike. Pionirskim istraživanjima slikarica, osobito Fani Daubači-Brić, proširila je kriterije disciplinarnе vidljivosti i otvorila pitanje rodne neravnoteže kanona. Rad propituje zašto takvi formativni zahvati nisu razvijeni u kontinuirani istraživački program te otvara pitanje krize autorstva u suvremenoj humanistici i odgovornosti discipline prema vlastitim autoritetima.

Tanja Trška Šipan Dubravke Beritić

Odsjek za povijest umjetnosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Ime Dubravke Beritić (1917.-2003.) sinonim je za zaštitu spomenika na dubrovačkom području, primarno u ulozi prve direktorice Zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirode u Dubrovniku, koji je vodila od 1960. godine. Povijesnu baštinu nekadašnje Dubrovačke Republike naslijedila je ne samo po životnom pozivu nego i preko utjecajne figure oca Lukše, i to, prema riječima Željke Čorak, „ne kao lagodno leno, nego kao teritorij muke“. Velik dio stručnoga djelovanja posvetila je otoku Šipanu, posebno zidnom slikarstvu u sakralnim i svjetovnim prostorima, no rezultati njezinih istraživanja, najavljivani u tekstovima drugih istraživača poput Krune Prijatelja i Nade Grujić, ostali su mahom neobjavljeni. Njezine su misli i interpretacije šipanske spomeničke baštine ipak trajno zabilježene u obiteljskoj ostavštini pohranjenoj u Državnom arhivu u Dubrovniku, od koje polazi predloženo izlaganje.

Sandra Uskoković Odjel za umjetnost i restauraciju, Sveučilište Dubrovnik

Konstituiranje autora u povijesti umjetnosti: epistemologija atribucije i poststrukturalna autorska funkcija

Izlaganje polazi od teze da „autor“ u povijesti umjetnosti nije ontološka činjenica, nego epistemološka konstrukcija discipline. Tradicionalni model autorstva, utemeljen na atribuciji i stilističkoj koherenciji, pretpostavlja stabilan odnos između djela i subjekta. Poststrukturalni zaokret, osobito Foucaultova koncepcija autorske funkcije, destabilizira tu pretpostavku te autora promišlja kao učinak diskurzivnih operacija. Oslanjajući se na Preziosijevu meta-teorijsku analizu te na Didi-Hubermanovu teoriju slike, izlaganje pokazuje kako povijest umjetnosti kroz klasifikaciju, periodizaciju i interpretaciju proizvodi vlastite objekte znanja. Povjesničar umjetnosti pritom ne djeluje kao neutralni posrednik nego kao aktivni sudionik u konstituiranju autorstva i značenja. Izlaganje propituje na koji način povjesničar umjetnosti ne samo da tumači autora nego ga proizvodi kroz postupke atribucije i stilističke koherencije.

Dario Vuger Katedra za povijest umjetnosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Osijeku

Misliti povijest u umjetnosti - povijesno mišljenje i povijest umjetnosti u dijalogu

U naslovljenom izlaganju autor će istražiti mogućnosti uspostave konstruktivnog dijaloga između filozofskog koncepta povijesnog mišljenja te povijesti umjetnosti kao discipline koja istražuje i analizira umjetničke fenomene u povijesnoj perspektivi. Iako se usporedno s razvojem povijesti umjetnosti i s njome u dijalogu produbljuje i filozofijska misao o umjetnosti, njenom pojmu i predmetu, drugi dio ovog pojmovnog para – pojam povijesti – ostao je nedovoljno rasvijetljen. Postavlja se pitanje kakve mogućnosti za promišljanje uloge povjesničara umjetnosti kao mislioca povijesnosti u kontekstu suvremenih tendencija umjetničkog stvaranja otvara konceptualna frazeologija povijesnog mišljenja koje je sustavno razvijao hrvatski filozof Vanja Sutlić na tragu heideggerijanske fenomenologije, koja je i sama u bitnom smislu zadužila suvremenu filozofiju umjetnosti.

Michelle Foa   Degas and the historiography of impressionism

Tulane University

In this lecture, Michelle Foa will revisit Degas's complex relationship to Impressionism, putting forward a fundamentally new understanding of his interests and practices in part by examining the various ways he distanced himself from the movement with which he is most closely associated. During his lifetime, certain friends, colleagues, and critics perceptively identified Degas's propensity for technical and material experimentation—using an especially wide range of media and techniques, manipulating his materials in unusual ways, and combining multiple media in a single work—as a central component of his practice. Nevertheless, more than a century after the artist's death, there is still a great deal left to understand about the significance and conceptual sophistication of his investment in process and materials. This lecture will explore how prevailing definitions of Impressionism have obscured central facets of Degas's practice, his persistent impulse to rethink representation in material terms, and his sustained focus on the relationship of bodies to the earth beneath them, all of which underpinned how Degas made his pictures and his attachment to some of his most celebrated subjects.

Ivan Gerat   Perspectivism and language games in art historiography

Slovak Academy of Sciences

Various narrative constructions of identity appeared in the study of art history long before the discipline, that studies them in "beautiful, dry, and distant texts" (Elkins 1997), was born.

What intellectual perspectives underlie the key narratives of art history?

Behind significant theoretical achievements in the field of art history and visual culture studies, analytical philosophy (Davis 2022) and continental hermeneutics (Rumpza 2023) remain hidden to this day. Ernst Tugendhat (2004, 2010) has bridged these philosophical perspectives in a way allowing to rethink the anthropological foundations of iconology that continue to occupy many researchers since Aby Warburg up to our own days. Today, they are especially relevant considering the challenges posed by digital humanities that detach language games from human experience.

Milan Pelc   Povjesničar umjetnosti u Hrvatskoj – skica za profil autora

Institut za povijest umjetnosti, Zagreb

Izlaganje se koncentrira na pitanja koja proizlaze iz maglovitog statusa povjesničara umjetnosti kao autora i autoriteta u nacionalnoj znanstvenoj i kulturnoj zajednici. Značajan kompleks pitanja proizlazi iz potrebe za informacijama leksikonskog karaktera: gdje naći znanstveno relevantne podatke o hrvatskim povjesničarima umjetnosti, tj. o znanstvenicima, kritičarima, konzervatorima, muzealcima, pedagogima i drugima koji su svojim autorskim doprinosom ostavili trag u struci i nacionalnoj kulturi? Koji su nam informacijski alati momentalno na raspolaganju? Kako su oni strukturirani? Koji bi još bili poželjni?

Jednako važnom čini se i do sada nepostojeća povijesna sistematizacija struke, u kojoj se odražava znanstveni i stručni profil njezinih autoriteta. Tu se postavljaju pitanja poput: koje su znanstvene metode odredile djelovanje povjesničara umjetnosti? Kako su ih pojedini autori prilagodili potrebama lokalne umjetničke baštine? Kakve su bile (i još uvijek jesu) preferencije u odnosu prema povijesnoumjetničkim razdobljima i njihovoj građi? Kako odrediti područja djelovanja povjesničara umjetnosti u suvremenoj interdisciplinarnosti i komunikacijskoj umreženosti? I slično.

Naposljetku, za razumijevanje statusa autora važna je i kritička analiza njihove ideološke opredijeljenosti koja utječe na interpretacijske dosege, ograničenja i zablude u čitavoj struci. Kao humanistička disciplina koja sudjeluje u procesima kulturnog i znanstvenog diskursa na nacionalnom planu, i povijest umjetnosti preko svojih autora daje određeni doprinos ideologizaciji društva ili pridonosi dekonstrukciji tradicionalnih ideoloških paradigmi.

Razmišljanje o navedenim temama trebalo bi pridonijeti ocrtavanju povijesnog profila povjesničara umjetnosti u Hrvatskoj, kao i definiranju konstitutivnih značajki njegove profesije u kojoj se pretpostavke znanstvene i stručne objektivnosti stapaju s talentom autorske kreativnosti.

Josip Belamarić

Institut za povijest umjetnosti

Franko Ćorić

Sveučilište u Zagrebu

Stanko Glavinić

Sveučilište u Zagrebu

Ivan Viden

samostalni istraživač

Damnatio memoriae* starije generacije dalmatinskih*konzervatora?**

Klasični filolog, arheolog, profesor i pokrajinski nadzornik za srednje škole Mihovil Glavinić, povjesničar, pravnik i sudac Josip Alačević te povjesničar, arhivist i profesor Josip Gelčić bili su konzervatori u krunskoj zemlji Dalmaciji austrijskog dijela Austro-Ugarske Monarhije. U mreži Carskog kraljevskog Središnjeg povjerenstva za proučavanje i očuvanje umjetničkih i povijesnih spomenika isticali su se svojom profesionalnom djelatnošću osnutkom Vjesnika za arheologiju i historiju dalmatinsku, nastojanjima oko pravne zaštite kulturne baštine, sređivanjem Dubrovačkog arhiva te predanim radom na istraživanju baštine i publiciranju. Poveznica im je povezanost s autonomaškim idejama i politikom pa se postavlja pitanje nije li njihovo prepuštanje zaboravu u povijesti disciplina bilo povezano uz političku nepodobnost. Ovaj panel za cilj ima iznijeti na vidjelo njihove vrijedne doprinose.

Dubravka Botica

Sveučilište u Zagrebu

Sanja Cvetnić

Sveučilište u Zagrebu

Matej Klemenčić

Sveučilište u Ljubljani

Danko Šourek

Sveučilište u Zagrebu

Damir Tulić

Sveučilište u Rijeci

Povjesničari umjetnosti u potrazi za identitetom i metodološki obrat

U panel diskusiji vezanoj za istraživanja umjetnosti ranog novog vijeka tema su metodološke promjene, novosti i dopune tradicionalnih metoda. U raspravi će se razmotriti doprinos i značenje brojnih velikana struke, A. Horvat, D. Baričević, K. Prijatelja, G. Gamulina, Đ. Cvitanović, da istaknemo neke, te metodološke inovacije i promjene koje su uvodili tijekom svojih istraživanja. Intenzivnim bavljenjem poviješću naše struke u zadnjim desetljećima jasnije se ocrtavaju istraživački opusi velikih imena naše struke, kao i širi kontekst njihova djelovanja i okolnosti koje su utjecale na njihov rad. Sve veći generacijski odmak omogućava i objektivnije sagledavanje njihova doprinosa. Sudionici u diskusiji će izložiti i vlastita istraživačka iskustva koja su stekli tijekom godina „u dijalogu“ s prethodnicima, nastavljajući njihova istraživanja ili otvarajući nove teme. U raspravi će se razmotriti što nam veliki prethodnici znače u okolnostima neprestanog propitivanja povijesti umjetnosti uslijed metodološkog obrata u humanistici.

Marzia Faietti

CIHA, Comité International
d'Histoire de l'Art, president

Michelle Foa

National Committee for the History
of Art, vice president

Matej Klemenčič

Slovensko umetnostnozgodovinsko
društvo, Ljubljana

Tatjana Mičević-Đurić

Društvo povjesničara umjetnosti
Hercegovine, Mostar

Martina Petrinović

Društvo povjesničara umjetnosti
Hrvatske, Zagreb

The future of art history associations – international experiences and challenges

This panel brings together representatives of professional associations of art historians from several countries with the aim of exchanging experiences on the roles, activities, and current challenges faced by such organizations today.

The event is organized on the occasion of the 70th anniversary of the Croatian Society of Art Historians (DPUH).

The discussion will focus on the extent to which professional associations contribute to the development of the discipline, foster professional networking, and promote collaboration at both national and international levels. A particular emphasis will be placed on publishing activities, especially scholarly journals issued by associations, which play a key role in presenting new research and maintaining academic standards in the field of art history. Participants will also reflect on the state of art history studies in their respective countries, including institutional frameworks, educational programs, and the current challenges faced by universities, teachers, and students.

Jasenka Gudelj

Ca' Foscari University of Venice
and Principal Investigator of the
ERC project AdriArchCult

Laris Borić

University of Zadar

Cristiano Guarneri

Ca' Foscari University of Venice

Rebecca L. Johnson

PhD candidate at McGill University

Ana Marinković

University of Zagreb

Petar Strunje

Marie Skłodowska-Curie
Fellowship, 2026

Olha Zarechnyuk

PhD candidate at Ca' Foscari
University of Venice

Authorship in art history and international interdisciplinary research practices

This panel explores the tensions between teamwork, interdisciplinarity, and internationality in art history, and the enduring model of individual authorship. Scholars involved in the ERC project AdriArchCult reflect on the concept of the author in an international context and on the circulation of artistic and scholarly discourses beyond national frameworks. Particular attention is devoted to the challenges of establishing a shared scholarly language, working in non-native languages, and achieving in-depth familiarity with different national historiographies. By considering collaborative research models, digital tools, and shared data management, the panel examines how large international projects reshape authorship, academic recognition, and systems for evaluating scholarly work in Croatia and beyond.

Nina Kudiš

Sveučilište u Rijeci

Matej Klemenčič

Sveučilište u Ljubljani

Damir Tulić

Sveučilište u Rijeci

Mario Pintarić

Sveučilište u Rijeci

Atribucionizam u hrvatskoj povijesti umjetnosti: autoriteti, međunarodna prihvaćenost, pitanje metode i njezine opstojnosti

Svi koji se bave znanstvenim istraživanjem u okviru povijesti umjetnosti te u okviru drugih humanističkih, a napose povijesnih znanosti suočili su se s imperativom takozvane inovativne metodologije upitne utemeljenosti i opravdanosti. Blok izlaganja želi propitati valjanost jedne od najcjenjenijih tradicionalnih metoda u povijesti umjetnosti, a to je atribucionizam, odnosno *connoisseurstvo* ili poznavalaštvo: zbog čega se ono i danas koristi te se u europskoj povijesti umjetnosti 21. stoljeća još uvijek smatra elitnom metodom. Grupa će se prvenstveno osvrnuti na atribucionističku tradiciju u hrvatskoj, ali i slovenskoj povijesti umjetnosti te kako i zbog čega je ovakav pristup izdvojio kvalitetom nacionalnu disciplinu u kontekstu povijesno umjetničkih tradicija susjednih država. Nina Kudiš (naziv izlaganja: *Moć atribucije: metodološka baština i njezina važnost u Hrvatskoj danas*) govorit će o fenomenu atribucionizma u hrvatskoj povijesti umjetnosti te njegovoj afirmaciji tijekom druge polovine 20. stoljeća na tadašnjoj međunarodnoj sceni. Matej Klemenčič (naziv izlaganja: *Slovenska umetnostna zgodovina in poznavalstvo/Slovenska povijest umjetnosti i poznavalaštvo*) iznijet će pregled poznavalaštva u slovenskoj povijesti umjetnosti s posebnim osvrtom na današnju situaciju, a Damir Tulić (naziv izlaganja: *Na čvrstim temeljima: Barokna skulptura u Zadru u istraživanjima Radoslava Tomića – ključni doprinosi i otvorena pitanja*) o zaslugama Radoslava Tomića kod uvođenja imena novih umjetnika u nacionalnu spomeničku baštinu: polazeći prvenstveno od širokog konosjerskog i komparativnog znanja te spajajući arhivske izvore i stare pisce s temeljnom atribucionističkom metodom, on je ostavio neizbrisiv trag u hrvatskoj povijesti umjetnosti. Mario Pintarić (naziv izlaganja: *Ivan Kukuljević Sakcinski i biografski portret riječkog kipara Pietra Stefanuttija (1819. – 1858.)*) će na primjeru slučaja Pietra Stefanuttija prikazati metodološki pristup Ivana Kukuljevića Sakcinskog te njegovo oslanjanje na tadašnju

znanstvenu metodologiju koja je uključivala sustavno proučavanje domaćih i stranih publikacija, prikupljanje osobnih svjedočanstava umjetnika te istraživanje arhivskih dokumenata, ne zanemarujući pritom poznavalaštvo čime je prvi postavio čvrste temelje za sva daljnja istraživanja brojnih kipara i slikara.

Albina Dlačić

odvjetnica

Iva Melinščak Zlodi Udruga ZNAK i Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu**Martina Petrinović**

urednica, DPUH

Mladen Vukmir

odvjetnik

Čija je slika? Autorsko pravo u znanstvenom izdavaštvu

Organizatori: DPUH i ZNAK

U skladu s krovnom temom kongresa, *Povjesničar umjetnosti kao autor*, panel u organizaciji udruge za znanstvenu komunikaciju ZNAK i DPUH-a posvećen je položaju autora u suvremenom znanstvenom izdavaštvu. Glavni fokus panela su prava i obveze istraživača pri objavljivanju rezultata vlastitoga rada. Kroz dijalog stručnjaka za izdavaštvo i pravnih stručnjaka obradit će se temeljni aspekti autorskog prava, odgovornost koju dijele autori, urednici i izdavači te aktualni izazovi s kojima se susreću u procesu objavljivanja. Poseban osvrt bit će posvećen specifičnostima struke koja se bavi vizualnim materijalom – od pitanja vlasništva nad slikovnim materijalom do pravnih okvira koji utječu na integritet i dostupnost znanstvenog teksta. Nakon uvodnih izlaganja slijedi otvorena rasprava.

Irena Kraševac Irena Šimić Institut za povijest umjetnosti, Zagreb	Arhitektura i kultura stanovanja u Zagrebu 1880. – 1940. Istraživački projekt „Arhitektura i kultura stanovanja u Zagrebu 1880. – 1940“ / ARHZAG (IP-2022-10-9503) provodi se na Institutu za povijest umjetnosti uz financijsku podršku Hrvatske zaklade za znanost. U fokusu projekta je stambena arhitektura Donjeg grada koja čini glavni urbani korpus i definira srednjoeuropski identitet Zagreba. Projektom se dosadašnje spoznaje o zagrebačkoj donjogradskoj arhitektonskoj baštini nadograđuju novim činjenicama, a zahvaljujući interdisciplinarnom pristupu obuhvaćeno je i istraživanje iz područja urbane sociologije i povijesti građanske kulture na prijelazu 19. u 20. stoljeće i u međuratnom razdoblju. Predstavljane će obuhvatiti rezultate dvogodišnjeg rada tijekom kojeg su publicirani znanstveni članci, priređene knjige, organizirane radionice prijenosa znanja i tribine za građanstvo te realizirane edukativna izložba o stambenoj arhitekturi Rudolfa Lubynskog i međunarodna konferencija. Voditeljica projekta je Irena Kraševac, a članovi istraživačke grupe: Katarina Horvat-Levaj, Tamara Bjažić Klarin, Ivana Mance Cipek, Ivana Haničar Buljan, Boris Dundović, Irena Šimić, Luka Hornung (Institut za povijest umjetnosti), Marina Bagarić, Vanja Brdar Mustapić (Muzej za umjetnost i obrt), Katarina Horvat (Državni arhiv u Zagrebu), Branko Ostajmer (Hrvatski institut za povijest), Jana Šarinić (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za sociologiju).
Matko Marušić Institut za povijest umjetnosti, Zagreb	Između atributivne i tehničke povijesti umjetnosti: monumentalna raspela u Hrvatskoj (13.–16. stoljeće) Projekt „Crux“ (HRZZ) istražuje korpus slikanih i rezbarenih raspela, izrađenih između 13. i 16. stoljeća. Projekt počiva na premisi da se nova znanja mogu generirati isključivo suradnjom povjesničara umjetnosti i restauratora-konzervatora. Stoga se uz analizu stila, ikonografije, društvenih i povijesnih okolnosti nastanka raspela predlaže njihovo usporedno sagledavanje s rezultatima tehničkih istraživanja, poput ispitivanja vrste i starosti drva, vrste pigmenta oslika, povijesti mijenjanja slikane opne i općenito transformacija kroz vrijeme. Predloženim pristupom projekt će doprinijeti prevladavanju jaza između tradicionalnog shvaćanja disciplina koje proučavaju i tumače umjetničku baštinu. Sukladno krovnoj temi kongresa, izlaganje će se svrnuti na poziciju povjesničara (starije) umjetnosti kao istraživača i autora u polju koje je sve više “tehničko”, a sve manje “atributivno”.

Darka Perko Kerum   **Kustos kao autor – 11 stoljeća glagoljaštva u Splitu kao izložbeni narativ**

Muzej grada Splita

Izlaganje predstavlja projekt izložbe Povijest koja ne štiti: Glagoljaštvo u Splitu (1925.–2025.), realizirane u Muzeju grada Splita povodom 1100. obljetnice Prvog splitskog crkvenog sabora. Projekt je nastao u interdisciplinarnoj suradnji s dr. sc. Anom Šimić (Staroslavenski institut). Trodijelno strukturiran postav povezuje saborske odluke i historiografske izvore, 11 stoljeća rukopisne i liturgijske tradicije te suvremene umjetničke reinterpetacije glagoljice u 20. stoljeću. Kao povjesničarka umjetnosti i suautorica izložbe, preuzela sam zadatak splitsku glagoljašku baštinu; rukopisnu, arhivsku, tiskanu i likovnu; objediniti i oblikovati u smisleni izložbeni koncept. Izlaganjem se propituje uloga povjesničara umjetnosti/kustosa kao autora koji izborom, strukturiranjem i prostornom organizacijom građe ne prenosi samo znanje nego preuzima odgovornost za interpretativni okvir unutar kojega publika čita i razumije povijesnu temu.

Daniel Tomičić   **Art Zagreb, sajam umjetnina**

Art Zagreb

Art Zagreb sajam je umjetnina pokrenut 2018. godine. Događanje je pokrenuto po uzoru na sajmove u svijetu, izvor kojih je Art Cologne, pokrenut 1967. godine. Art Zagreb jedan je od sedam hrvatskih sajмова umjetnina započelih u Republici Hrvatskoj i jedan od dva koji se i dalje održavaju. Jednom godišnje, tijekom četiri dana, Art Zagreb predstavlja desetak galerija iz Hrvatske i inozemstva, s fokusom na suvremenu umjetnost. Središnji dio sajma „štandovi“ su na kojima galerije predstavljaju umjetnine. Popratni program izložbe su radionice, predavanja, paneli, aukcije... Cilj sajma promocija je umjetnine kao investicije. S tim ciljem, potiče se izgradnja odnosa između autora, galeriste i kupca, na osnovi međusobnog interesa. Od 2023. godine Art Zagreb sustavno prikuplja podatke za Godišnje izvješće o hrvatskim likovnim umjetnicama i umjetnicima na tržištu umjetnina.

Margareta Turkalj Podmanicki   **Povijesni vinski podrumi kao sastavnica vlastelinske arhitekture – povijesnoumjetnički pristup i valorizacija**

Odsjek za vizualne i medijske umjetnosti Akademije za umjetnost i kulturu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Izlaganjem će se predstaviti projekt „Povijesni vinski podrumi Slavonije, Baranje i Srijema“, usmjeren na sustavno istraživanje i valorizaciju petnaestak podruma nastalih od 13. do 19. stoljeća u okviru feudalnih i crkvenih vlastelinstava. Projekt polazi od pretpostavke da su gospodarske zgrade, unatoč iznimnoj prostornoj, arhitektonskoj i kulturnoj vrijednosti, ostale na margini povijesnoumjetničkih istraživanja u kojima su dosad središnje mjesto zauzimali dvorci i reprezentativne rezidencije. Kroz arhitektonsku analizu, tipologiju, kontekstualizaciju u okviru srednjoeuropskog kulturnog kruga te razmatranje njihova odnosa prema krajoliku projekt nastoji redefinirati njihovo mjesto u povijesti arhitekture i umjetnosti. Cilj je istaknuti njihovu estetsku, prostornu i kulturnu vrijednost te potaknuti sustavnu zaštitu i stručno utemeljenu interpretaciju ove zanemarene baštine. Istraživači na projektu: Margareta Turkalj Podmanicki, Dina Stober, Petar Puhmajer

Zvonko Maković: Figure i prostori*Figure i prostori*, nova monografija

moderator: Dino Milinović Zvonka Makovića u izdanju DPUH-a, okuplja izabrane studije posvećene hrvatskoj umjetnosti od 19. stoljeća do danas – od istraživanja popularne vizualne kulture do novih interpretacija ključnih protagonista moderne i suvremene umjetnosti – pri čemu autor hrvatsku umjetničku baštinu dosljedno sagledava u europskom i širem kulturnom kontekstu. Posebnu vrijednost izdanja čine interpretacije umjetnika poput Miroslava Kraljevića, Vladimira Becića, Ljube Ivančića, Julija Knifera, Vojina Bakića, Vjenceslava Richtera i Ivana Kožarića, kao i razmatranja važnih pitanja moderne i poslijeratne umjetnosti. Makovićev analitički precizan i argumentacijski dosljedan pristup obilježio je hrvatsku povijest umjetnosti i otvorio nova područja istraživanja. Stoga će predstavljanje ove knjige biti završni događaj trodnevnog programa 6. kongresa hrvatskih povjesničara umjetnosti, čija tema – Povjesničar umjetnosti kao autor – pronalazi posebno mjesto u višedesetljetnom radu Zvonka Makovića, autora prepoznatljivog glasa, metodološke dosljednosti i interpretativne vizije.

Izdavač: DPUH, 2026.

Biblioteka suvremene umjetnosti, Zbirka kritika, polemika, eseja i intervjua, Knjiga 22

**6. kongres hrvatskih povjesničara
umjetnosti**

11. – 13. lipnja 2026.

**Muzej suvremene umjetnosti,
Zagreb**

Raspored i knjiga sažetaka

Nakladnik

**Društvo povjesničara umjetnosti
Hrvatske**

Za nakladnika

Milan Pelc

Urednice

**Martina Petrinović
Marina Šafarić**

Tisak

Kerschoffset

Grafičko oblikovanje

Tomislav Vlainić

Naklada

250

Zagreb, lipanj 2026.

ISBN 978-953-6089-63-5

Društvo povjesničara umjetnosti

Hrvatske

Preradovićeva 44, Zagreb

dpuh@inet.hr

DPUH
DRUŠTVO POVJESNIČARA UMJETNOSTI HRVATSKE
CROATIAN SOCIETY OF ART HISTORIANS

partner

msu
— zagreb

pokrovitelji

MZOM

sponzori

studena.

DRUH

DRUŠTVO POVJESNIČARA UMJETNOSTI HRVATSKE
CROATIAN SOCIETY OF ART HISTORIANS